

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ SAĞLIK BAKANLIĞI VE KÜBA CUMHURİYETİ
HALK SAĞLIĞI BAKANLIĞI ARASINDA SAĞLIK VE TIP BİLİMLERİ
ALANINDA İŞBİRLİĞİNE İLİŞKİN MUTABAKAT ZAPTI**

İşbu Mutabakat Zaptında Bakan Yardımcısı Prof. Dr. Emine Alp Meşe tarafından temsil edilen Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ve Bakan Yardımcısı Dr. Alfredo González Lorenzo tarafından temsil edilen Küba Cumhuriyeti Halk Sağlığı Bakanlığı (bundan böyle "Katılımcılar" ve Mutabakat Zaptı da "MZ" olarak anılacaktır);

Sağlık ve tıp bilimleri alanındaki uluslararası işbirliğinin yararını ve karşılıklı ilişkileri güçlendirme gerekliliğini göz önünde bulundurarak,

Eşitlik temelli işbirliğini geliştirmek için uygun koşulları oluşturmak adına ve karşılıklı ilişkiler için uygun bir yasal temel ortaya koyma gerekliliğini düşünerek,

Aşağıdaki paragraflar üzerinde mutabakata varmışlardır:

**Paragraf 1
Amaç**

Katılımcılar; yürürlükteki ulusal kanunlarında tanımlanan yetkileri kapsamında, sağlık sistemlerini güçlendirmek ve her iki ülke insanların sağlık durumunun geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla, mütekabiliyet ve karşılıklı fayda temelinde, sağlık ve tıp bilimleri alanında karşılıklı işbirliğini destekleyecektir.

**Paragraf 2
İşbirliği Alanları**

Katılımcılar, aşağıdaki alanlarda işbirliğini destekleyecektir:

- 2.1. Sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi alanında tecrübe değişimi,
- 2.2. Sağlık personeline yönelik kısa süreli kapasite geliştirme eğitimi,
- 2.3. Türkiye Sağlık Bilimleri Üniversitesi ve Küba'nın ilgili idareleri arasında akademik değişim,
- 2.4. Özellikle dang ateşi, HIV/AIDS, kanser ve diyabet olmak üzere bulaşıcı hastalıklar, bulaşıcı olmayan hastalıklar ve birinci basamak sağlık hizmetlerinde tecrübe değişimi,
- 2.5. Mevzuat ve politika, araştırma ve geliştirme dahil olmak üzere ilaç, tıbbi cihaz ve kozmetik alanında bilgi ve tecrübe değişimi,
- 2.6. Biyofarmasötik ürünler ve teknoloji transferi alanında Türk ve Kübalı Sağlık Mercileri arasındaki işbirliğinin kolaylaştırılması,
- 2.7. Katılımcılar arasında sağlık turizminin geliştirilmesi.

**Paragraf 3
İşbirliği Şekilleri**

Katılımcılar arasında, 2. Paragrafta belirtilen alanlardaki karşılıklı işbirliği, aşağıdaki yöntemlerle gerçekleştirilecektir:

- 3.1 Katılımcılarca belirlenen alanlarda uzman ve heyet değişimi,
- 3.2 Tecrübe, bilgi ve iyi uygulamaların paylaşılması,

- 3.3 Katılımcılarca düzenlenen konferans ve etkinliklere uzmanların katılımının teşvik edilmesi,
- 3.4 Farmasötik, biyoteknolojik ve Katılımcılarca tanımlanan diğer alanlarda iş geliştirme fırsatlarının desteklenmesi,
- 3.5 Sağlık personelinin eğitimi.

Paragraf 4 Çalışma Grubu

Katılımcılar, aralarındaki işbirliği faaliyetlerini tespit etmek ve değerlendirmek üzere bir Ortak Çalışma Grubu kuracaktır. Ortak Çalışma Grubu, her bir durumda uygun görüldüğü şekilde, aşağıdaki yönleri ortaya koyarak gerçekleştirilecek faaliyetleri detaylandıracaktır:

- 4.1 Projenin gerçekleştirilmesine yönelik genel usuller ve kılavuzlar
- 4.2 Amaçlar
- 4.3 Belirli faaliyetler
- 4.4 İş takvimi
- 4.5 Atanan personel
- 4.6 Finansman şekli
- 4.7 Her bir katılımcının sorumluluğu ve yükümlülükleri
- 4.8 Tahsis edilen malzeme
- 4.9 Değerlendirme mekanizmaları ve
- 4.10 Katılımcıların gerekli gördüğü diğer her türlü bilgi
- 4.11 İşbu MZ ile mutabakata varılan işbirliği çerçevesinde projelerin yürütülmesi durumunda, Paragraf 4.1'den 4.10'a kadar bahsi geçen Paragrafların açıklamasını içeren bir rehber belge imzalanmalıdır.

Paragraf 5 Finansman

İşbu MZ kapsamında her iki ülkeden uzman ve diğer personel ziyaretlerinde, tüm masraflar Gönderen Katılımcı tarafından karşılanacaktır.

Paragraf 6 Anlaşmazlıkların Halli

Her türlü ihtilafa çözüm, Katılımcılar arasında diplomatik yollarla dostane bir şekilde gerçekleştirilecektir.

Paragraf 7 Bilginin Gizliliği

Diğer Katılımcı tarafından yazılı olarak yetkilendirildiği durumlar haricinde ve yetki verilen sınırların ötesinde, Katılımcılar, işbu MZ kapsamında işbirliği faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi sırasında temin edilen hiçbir gizli bilgiyi herhangi bir üçüncü katılımcıya açıklamamayı ya da ifşa etmemeyi taahhüt ederler.

Paragraf 8 Değişiklikler

İşbu MZ, Katılımcıların karşılıklı yazılı onayı ile herhangi bir zamanda değiştirilebilir. Değişiklikler, 9. Paragrafın birinci fıkrasında öngörülen yasal prosedür uyarınca yürürlüğe girecektir. İşbu MZ'ndan kaynaklanan veya buna dayanan herhangi bir revizyon, değişiklik veya düzeltme, bundan önce veya bu ana kadar oluşan hak ve yükümlülükler hâle getirmeyecektir.

İşbu MZ, uluslararası hukuk bakımından Katılımcıların Devletlerini bağlayacak bir uluslararası anlaşma niteliği taşımamaktadır. İşbu MZ'nin hiçbir hükmü Katılımcıların Devletleri için herhangi bir hak veya yükümlülük yaratacak şekilde yorumlanamaz.

Paragraf 9 Yürürlük

İşbu MZ, imzalandığı tarihte yürürlüğe girer. İşbu MZ beş (5) yıl boyunca yürürlükte kalacak ve Katılımcılardan birinin MZ'nı sona erdirmeye niyetini, süre dolmadan önce en geç üç (3) ay içinde yazılı olarak karşı katılımcıya bildirmediği takdirde, bir (1) yıllık sürelerle yenilenecektir.

İşbu MZ'nın feshi, halihazırda başlatılan veya devam eden faaliyetleri ve projeleri etkilemeyecektir.

İşbu MZ İstanbul'da, 27 Ekim 2018 tarihinde, Türkçe, İspanyolca ve İngilizce dilinde iki orijinal nüsha halinde ve her biri eşit geçerlikte olmak üzere imzalanmıştır. Yorum farklılığı olması halinde, İngilizce metin geçerli olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti
Sağlık Bakanlığı adına

Küba Cumhuriyeti
Halk Sağlığı Bakanlığı adına

Prof. Dr. Emine Alp Meşe
Sağlık Bakan Yardımcısı

Dr. Alfredo González Lorenzo
Halk Sağlığı Bakan Yardımcısı

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING BETWEEN THE MINISTRY OF HEALTH
OF THE REPUBLIC OF TURKEY AND THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH OF
THE REPUBLIC OF CUBA ON COOPERATION IN THE FIELDS OF HEALTH
AND MEDICAL SCIENCES**

The Ministry of Health of the Republic of Turkey represented in this act by Prof. Dr. Emine Alp Meşe in her capacity as Deputy Minister and the Ministry of Public Health of the Republic of Cuba represented in this act by Dr. Alfredo González Lorenzo in his capacity as Vice Minister (hereinafter referred to as the "Participants" and the Memorandum of Understanding hereinafter MoU)

Considering the usefulness of international cooperation in the field of health and medical sciences, as well as the need to strengthen reciprocal relations,

In the interests of creating favorable conditions for the development of equality-based cooperation, and taking into account the need for an adequate legal basis for reciprocal relations,

Agreed as follows:

**Paragraph 1
Objective**

The Participants will promote, within the scope of their authorities, defined by the existing national laws of both countries, reciprocal cooperation in the field of health and medical sciences based on reciprocity and mutual benefit, with the aim of strengthening health systems and contribute to the improvement of the health status of the people of the countries of both Participants.

**Paragraph 2
Areas of Cooperation**

The Participants will support cooperation in the following areas:

- 2.1. Exchange of experiences on strengthening health systems,
- 2.2. Short-term capacity building training of health personnel,
- 2.3. Academic exchange between the University of Health Sciences of Turkey and Cuban relevant authorities,
- 2.4. Exchange of experiences in primary health care, communicable and non-communicable diseases especially dengue fever, HIV/AIDS, cancer and diabetes,
- 2.5. Exchange of experiences and information on medicines, medical devices and cosmetics including legislation and policy, research and development,
- 2.6. Facilitating cooperation between Turkish and Cuban Health Authorities in the fields of biopharmaceutical products and technology transfer,
- 2.7. Promotion of Health Tourism between the Participants.

Paragraph 3 Forms of Cooperation

The reciprocal cooperation between the Participants in the areas referred to in Paragraph 2 will be carried out through the following:

- 3.1 Exchange of experts and delegations; in areas that are identified by the Participants;
- 3.2 Exchange of experiences, information and good practices;
- 3.3 Promoting the participation of experts in conferences and events held by the Participants;
- 3.4 Promotion of business development opportunities in pharmaceutical, biotechnological and others identified by Participants;
- 3.5 Training of health professionals.

Paragraph 4 Working Group

The Participants will set up a Joint Working Group to identify and assess the cooperation activities in-between. The Joint Working Group will detail and further elaborate the activities to be carried out, specifying, as appropriate in each case, the following aspects:

- 4.1 general procedures and guidelines for the carrying out of the Project,
- 4.2 objectives,
- 4.3 specific activities,
- 4.4 schedule of work,
- 4.5 apportioned staff,
- 4.6 form of financing,
- 4.7 responsibility and obligations of each of the Participants,
- 4.8 allocated materials,
- 4.9 evaluation mechanisms, and
- 4.10 any other information that the Participants deem necessary.
- 4.11 In the case of the execution of projects within the framework of the cooperation agreed by the present MoU, a guiding document must be signed containing the description of the items mentioned from 4.1 to 4.10 of the Paragraph.

Paragraph 5 Funding

For the visits of experts and other personnel of both countries within the framework of this MoU, all the expenses will be covered by the Sending Participant.

Paragraph 6 Settlement of Disputes

The solution to any dispute will be made amicably between the Participants, through diplomatic channels.

Paragraph 7
Confidentiality of Information

The Participants will accept that neither Participant will disclose or distribute any confidential information that is supplied to each other in the course of conduct of cooperative activities under this MoU to any third Participant except as and to the extent authorized in writing to do so by the other Participant.

Paragraph 8
Amendments

This MoU may be amended by mutual written consent of the Participants at any time. The amendments will enter into force in accordance with the same legal procedure prescribed under first paragraph of Paragraph 9. Any revision, modification or amendment will not prejudice the rights and obligations arising from or based on this MoU prior or up to date of such revision, modification or amendment.

This MoU does not constitute an international agreement binding upon the States of the Participants under international law. No provision of this MoU will be interpreted and implemented as creating legal rights or commitments for the States of the Participants.

Paragraph 9
Entry into Force

This MoU will come into effect on the date of its signature. This MoU will remain in effect for a period of five (5) years and will be extended for successive one (1) year period, unless either Participant expresses its intention to terminate the MoU by giving the other Participant a written notice no later than three (3) months before the expiry of the current period.

The termination of this MoU will not affect the implementation of initiated or on-going activities and projects.

Done in İstanbul on 27th October 2018, in two original copies in Turkish, Spanish and English, both texts being equally authentic, in case of divergence of the interpretation the English text will prevail.

For the Ministry of Health of the
Republic of Turkey

For the Ministry of Public Health of the
Republic of Cuba

Prof. Dr. Emine Alp Meşe
Deputy Minister of Health

Dr. Alfredo Gonzalez Lorenzo
Vice Minister of Public Health

**MEMORANDO DE ENTENDIMIENTO ENTRE EL MINISTERIO DE SALUD
DE LA REPÚBLICA DE TURQUÍA Y EL MINISTERIO DE SALUD PÚBLICA
DE LA REPÚBLICA DE CUBA SOBRE LA COOPERACIÓN EN EL ÁMBITO
DE LA SALUD Y LAS CIENCIAS MÉDICAS**

El Ministerio de Salud de Turquía, representado en este acto por Prof. Dr. Emine Alp Meşe en su capacidad como Vice Ministra y el Ministerio de Salud Pública de la República de Cuba, representado en este acto por el Dr. Alfredo González Lorenzo, en su capacidad como Vice Ministro, (en lo sucesivo denominados los Participantes" y El Memorando de Entendimiento en lo adelante MdE)

Considerando la utilidad de la cooperación internacional en el campo de la salud y las ciencias médicas, así como la necesidad de fortalecer las relaciones recíprocas,

En aras de crear condiciones favorables para el desarrollo de la cooperación basada en la igualdad, y teniendo en cuenta la necesidad de una base jurídica adecuada para las relaciones recíprocas,

Acordado de la siguiente manera:

**Artículo 1
Objetivo**

Los Participantes promoverán, en el ámbito de sus competencias, definidas por las leyes nacionales existentes de ambos países, la cooperación recíproca en el campo de la salud y las ciencias médicas basada en la reciprocidad y el beneficio mutuo, con el objetivo de fortalecer los sistemas de salud y contribuir a la mejora del estado de salud de las personas de los países de ambos Participantes.

**Artículo 2
Áreas de cooperación**

Los Participantes apoyarán la cooperación en las siguientes áreas:

- 2.1. Intercambio de experiencias sobre el fortalecimiento de los sistemas de salud,
- 2.2. Capacitación a corto plazo del personal de salud,
- 2.3. Intercambio académico entre la Universidad de Ciencias de la Salud de Turquía y las autoridades competentes cubanas,
- 2.4. Intercambio de experiencias en atención primaria de salud, enfermedades transmisibles y no transmisibles, especialmente dengue, VIH / SIDA, cáncer y diabetes,
- 2.5. Intercambio de experiencias e información sobre medicamentos y dispositivos médicos, incluida la legislación y las políticas, la investigación y el desarrollo,
- 2.6. Facilitar la cooperación entre las autoridades sanitarias turcas y cubanas en el ámbito de los productos biofarmacéuticos y la transferencia de tecnología.
- 2.7. Promoción del turismo de salud entre los Participantes,

Artículo 3

Formas de cooperación

La cooperación recíproca entre los Participantes en los ámbitos mencionados en el artículo II se llevará a cabo de la siguiente manera:

- 3.1 Intercambio de expertos y delegaciones; en áreas identificadas por los Participantes;
- 3.2 Intercambio de experiencias, información y buenas prácticas;
- 3.3 Promover la participación de expertos en conferencias y eventos celebrados por l los Participantes;
- 3.4 Promoción de oportunidades de desarrollo comercial en Farmacéutica, Biotecnológica y otras identificadas por los Participantes;
- 3.5 Capacitación de profesionales de la salud;

Artículo 4

Grupo de trabajo

Los Participantes establecerán un Grupo de Trabajo Conjunto para identificar y evaluar las actividades de cooperación intermedias. El grupo de trabajo conjunto deberá detallar y elaborar las actividades que se desarrollan, especificando, según corresponda en cada caso, los siguientes aspectos:

- 4.1 procedimientos generales y pautas para la realización del Proyecto,
- 4.2 objetivos,
- 4.3 actividades específicas,
- 4.4 programa de trabajo,
- 4.5 personal prorrateado,
- 4.6 forma de financiación,
- 4.7 responsabilidad y obligaciones de cada uno de los Participantes,
- 4.8 materiales asignados,
- 4.9 mecanismos de evaluación, y
- 4.10 cualquier otra información que los Participantes consideren necesaria.
- 4.11 En el caso de la ejecución de proyectos en el marco de la cooperación acordada por el Presente Memorándum, deberá suscribirse un documento rector que contengan la descripción de los ítems citados desde el 4.1 al 4.10 del Apartado.

Artículo 5

Fondos

Para las visitas de expertos y otro personal de ambos países en el marco de este MdE, todos los costos deben ser cubiertos por La Parte Visitante.

Artículo 6

Solución de controversias

La solución a cualquier disputa se realizará de manera amistosa entre los Participantes, a través de canales diplomáticos.

Artículo 7
Confidencialidad de la información

Los Participantes aceptarán que ninguna de los Participantes divulgará o distribuirá a terceros ninguna información confidencial que se suministre en el curso de la realización de actividades de cooperación en virtud del presente MdE, excepto en la medida en que lo autorice por escrito hacerlo así el otro Participante.

Artículo 8
Enmiendas

Este MdE puede ser enmendado por consentimiento mutuo por escrito de los Participantes en cualquier momento. Las enmiendas entrarán en vigor de conformidad con el mismo procedimiento legal prescrito en el primer párrafo del artículo 9. Cualquier revisión, modificación o enmienda se entenderá sin perjuicio de los derechos y obligaciones derivados o basados en el presente MdE antes o al día de revisión, modificación o enmienda.

Este MdE no constituye un acuerdo internacional vinculante entre los Estados de Los Participantes ante las leyes internacionales. Ninguno de los contenidos de este MdE será interpretado o implementado creando derechos legales o compromisos por los Estados de los Participantes

Artículo 9
Entrada en vigor

Este MdE entrará en vigor en la fecha de su firma. El MdE permanecerá en vigor por un período de cinco (5) años y será renovable sucesivamente por el período de un (1) año, a menos que una de las Partes notifique a la otra por escrito su intención de terminar el MdE con no menos de tres (3) meses antes de la fecha de vencimiento.

La terminación de este MdE no afectará la implementación de actividades y proyectos iniciados o en curso.

El presente Memorando de Entendimiento se firmó en Estambul el 27 de octubre de 2018, en dos ejemplares originales en turco, español e inglés, siendo ambos textos igualmente auténticos.

Por el Ministerio de Salud
de la República de Turquía

Por el Ministerio de Salud Pública
de la República de Cuba

Prof. Dr. Emine Alp Meşe
Vice Ministra de Salud

Dr. Alfredo Gonzalez Lorenzo
Vice Ministro de Salud Pública